

REVISTA ORĂȘTEI

Apare în fiecare Sâmbătă

ABONAMENTELE:
Pe 1 an 3 fl.; pe $\frac{1}{2}$ an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl.
Pentru România și străinătate 10 fr. la an.
Manuscrise nu se înapoiază. — Scrisori nefrancate
nu se primește.
Abonamentele se plătesc înainte.

EDITOR AL FOII:
Aurel Popovici-Barcianu, director.

PROPRIETATEA

Institutului tipografic „Minerva” în Orăștie.

Scoalele poporale în comitat Hunedoarei.

Inspectoratul regesc de scoale pentru comitatul Hunedoarei, a adunat datele statistice obișnuite, despr  starea  coalelor poporale în comitat, pentru anul  colar trecut 1897.

Substitutul de inspector, dl G. Wilt, publică în «Hunyad» datele mai însemnate din acea statistică. Eată c teva din aceste date:

In anul trecut au fost peste tot în comitat 334  cole, dintre care: 204 române greco-orientale, 48 elementare de stat, 37 române greco-catolice, 18 comunale, 9 romano-catolice, 7 reformate de confesiunea augustin , 4 sus tinute de Reuniuni, 3 elementare, 1  coal  superioară poporala de conf. august. evangeli ; mai departe: 2  cole civile de stat pentru fete, 10  cole de meseria  pentru inv t ci, 1  coal  pentru inv t ci de comercian , 11 asile de copii, apoi 2 asile de copii statornice si 46 de vară, 1 ortelinat, 6  cole sus tinute de reuniuni si 1  coal  privată.

Scoale noue său deschis în anul trecut: 11 greco-orientale române, 5 de stat, 3 greco-catolice, 2 de Reuniuni.

Obliga i a cerceta  coal  au fost 44,283 de copii, dintre cari:

După confesiune au fost: 31.428 greco-orientali, 8490 greco-catolici, 2597 romano-catolici, 1035 de confes. h lv., 382 de confes. august., 348 Jidovi si 3 unitari.

După limbă în naionalitate, au fost: 39.961 Români, 3329 Unguri, 918 Germani, 53 Slovaci, 12 Croa i si 10 Ruteni.

Au cercetat  coal  dintre acestia 25.906, si anume 20.652 Români, 3839 Unguri, 1259 Germani, 151 Slovaci, 4 S rbi si 1 Rutean.

N u cercetat  coal  18.377.

Limba de propunere a fost în 218  cole cea română, în 73 cea maghiară, în 39 română si maghiară.

Aci inspectorul face apoi o observare „patriotică”, anume că...  n  coalele cu limba de propunere nemaghiară, limba maghiară s a propus „cu succes” în 86, „fără succ s” în 138...

Au fost aplicati de toti 424 inv t tori, dintre cari qualifica i 314, necualifica i 110 (intre acestia 105 Români).

Inv t toare au fost de toate în comitat 69.

Ce vedem noi în aceste date?

Si unele lucruri bune, dar si unele rele, a căror îndreptare o punem în inima tuturor celor chema i în priji de cre tere poporului nostru: protopopi, preo i, inv t tori si inteligen i de tot felul.

Vedem cu m ngaiere, că, pe lângă toata sărăcia lui, poporul român din comitat, tot sus ine încă 204  cole poporale, din 334; că a mai deschis 14  cole noue, si are deja vre-o 140 inv t tori cu pregătirea de lipsă. Un spor acesta fa a de stări mai slabe din trecut.

Dar as m n ndu-ne cu celelalte confesiuni,  nAPOIARE noastră fa a de ele, e încă mare si  ngrijitoare!

De privim statul inv t toresc, vedem, că din 116 inv. de stat, num i 3 sunt fără pregătirea prescrisă, pe c nd dintre cei 240 inv. Români, 105 n u pregătirea, deci aproape jum t ate!

Dacă  inem seamă de numărul străinilor în comitat si de cel al Românilor,

si socotim cam pe c te suflete de Români cade o  coal  românească si pe c te străine una străină, ear si o deosebire isbitoare ne stă în fa a.

Suntem vre-o 250.000 Români în comitat si avem 240  cole; străini (Unguri, Nem ti, Jidani etc.) sunt vre-o 15.000 si au 130  cole, ade c  pe 1042 Români se vine o  coal  românească, pe c nd o  coal  străină (mai ales ungu sti) se vine tot la 115 suflete de ale lor.

Ce deosebire uria !

Nu vrem în se măsurăm cu statul, nici nu ridicăm asupra nimănui vin c  că stăm încă a a slab, arătăm num i scădere si punem la inima tuturor factorilor, si de jos si de sus, să- si dee str duin  a  mbun t ti această propor ie.

De privim apoi c ti din cei obliga i la  coal  o si cerceta a intr adev r, aci ne vedem ear si st nd r u de tot. Din 39.918 copii români de  coal  (gr. or. cu gr.-cat. laolaltă) abia 20.652 au cercetat-o, deci — pe jum t ate! Pe c nd copiii celorlalte confesiuni, aproape to i au cercetat  coal !

Sunt triste aceste stări de lueruri, si noi avem cu to ii datoria a st ru i pe lângă poporul nostru, să- si dee toți b ie ii  n ve  carte, căci foarte e ade r at cuv ntul: *Ai carte, ai parte! N ai carte: n ai parte!* Si noi intr adev r avem slabă parte în această patrie, ear c  a a de slabă ne e parte, de vină e tare mult si faptul, că — a a de pu in ne e carte!

C nd cin va din afară ori în cei mai de sus, vrea se pună o vorbă bună pentru noi, Ungurii ne arată cu degetul zic nd: *Dar uite-i ce napoi sunt r ma i, si n  privin  asta si n  c eal lt .*

Cum să- i iau în socoteala serioas ori se i pun al t rea cu mine? etc.

De aceea: mai multă grije pe treaba inv t mentului si pe desvoltarea si ridicarea  coalelor noastre!

Si acum o vorbă pe seama inspectoratului nostru regesc ung. de  cole dela Deva. In m n  cu raportul publicat de dl Wilt, am vrut se facem o as m nare, că anume din at lia si at lia Unguri obliga i la  coal , c ti au cercetat-o, din at lia Nem ti, c ti? etc. ca apoi se arătăm că ai nostri, Români, ce rău au cercetat  coal  fa a de aceia. Dar cu raportul acesta  oficios în m n , n am putut face as m nare! Căci eată ce ne ese:

	au fost obliga�i la �coal�	au cercetat �coal�
Unguri:	3329	3839
Nem�ti:	918	1259
Români:	39961	20652
Slovaci:	53	151
S�rbi:	4 (?)	
Croa�i:	12	
Ruteni:	10	1

Ade c : Au fost de to i 3329 copii maghiari obliga i la  coal , si, în loc se mai lipsesc vr unul din ei, cum lipsesc peste tot locul, fie din pricini de boală, fie scuti  din cau  sărăciei etc, ei au cercetat  coal  3839, cu 510 pui de Unguri mai mul !

De unde foc i-ai scos pe  st ia, dle inspector?

Apoi Nem ti obliga i fiind 918, în  coal  veniau tot 1259, cu 341 mai mul !

S rbi obliga i la  coal  n a fost nici unul, dar tot umblau 41 Croa i au fost 12 obliga i, dar la  coal  nici unul! Cam greu de crezut!

Dacă  inem seamă de numărul străinilor în comitat si de cel al Românilor,

INSERTIUNILE:

Un  ir garmond prima-data 5 cr., a 2-a o r  4 cr., a 3-a o r  3 cr. si timbru de 30 cr. At t banii de abonament cât si pentru inser iuni, sunt a se trimite la adresa: „Minerva” institut tipografic in Orăstie (Szászváros).

acolo ceva datorie, si le luase mo ile, 112 parcele, si le pusese în v nzare. Banca a cumpărat dela el p m ntul laolaltă, l-a parcat si l-a v ndut tot în sat, la 59 locutori, dob ndind si ea ceva din acest trafic. Si Direc iunea f g duseste a face si pe viitor astfel de opera uni prin cari poate cuprinde mo ii, sau poate sc p  mo ii anumite, de înstrăinare.

(Casse de păstrare rurale). O foarte frumo s  hot r re aflăm în raportul Direc iunii de  stan, hot r re nouă si salutară: că ade c  Direc iunea are g nd  nfin ze prin comunele mai de frunte din acest  nuit, *casse de păstrare rurale, bănci s te ti*, care aduse în legătură cu institutul, pot fi de mare folos si comunelor respective si si institutului. Direc iunea a prelucrat si un regulament potrivit pentru acele bănci. Vom avea plăcerea a-l putea publica la timpul seu pentru a fi cunoscut tuturor cetitorilor nostri.

In alte state mai înaintate, astfel de bănci s te ti sunt cu miile! Nu-i sat mai de frunte se nu- i aibă „cassa” sa mititică, buzunarul seu, aproape si folositor. La noi încă s a făcut un început în comitatul Sibiului prin harica *Reuniune rom. de agricultură*. De D-zeu se vedem c t de cur nd intrupat planul de-a  nfin ta si în  nul nostru astfel de mici casse de păstrare rurale, spre binele poporului nostru.

Adunarea generală a primit si  nt rti si această propunere a Direc iunii, ca si celelalte toate,  ndeob se ins  pe asta si pe cea despre cumpărarea de mo ii, le-a primit cu plăcere si cu laudă pentru Direc iune.

(Noua zidire), precum am amintit, se va face în Strada T rgului (cam vis- -vis cu hotelul *Coroana*), cost nd vre-o 40.000 fl. Va fi edificiu frumos, modern, cu 1 etaj, cu loc din jos pentru o cafenea si o prăvălie, ear  sus localul bănci  ns i si un quartier, ocupat poate de *Casina română*.

(Politica financiară a bănci). — In aten unea conduce orilor de bănci provinciale —

La discu ia asupra raportului Direc iunii si a felului cum se administrează avereia institutului, dl ac ionar I. M. cere lămuriri private la un lucru:

Din raport văd, zice dl M., că institutul are cumpărate h rt  de valoare (efecte publice)  n preț de vre-o 78.000 fl., pe cari a dat, fireste, bani gata. In acela i timp ins , institutul are o datorie de aproape 90.000 fl. la *Albina*, contrasă prin reescomptare de cambii. Efectele publice aduc institutului un venit de abia 4 $\frac{1}{2}$ %, car  după datorie la *Albina* pl te te 6%. Intreb on. Direc iune, nu ar fi oare mai bine se v nd  h rt  de valoare, cari aduc interes, pu ine si se plătească datoria la bancă, unde se pl te te camătă mai mare, căci prin asta institutul ar avea un profit de 1400 fl. la an?

Di Dr. Mihu, directorul institutului, a dat adunării la această intrebare lămuriri pe cari af m de bine a le reda aci, fiind ele un mic program de politica financiară  n toas .

A dat int iu lămurirea că din cele 78.000 fl. depusă in h rt  de valoare, 11.000 sunt ale fondului de pensiune, care după insu  regulamentul institutului, pot se fie depusă in h rt  de valoare; 23.000 sunt ale fondului de zidire. Fiind vorbă ca institutul se zidească  stan o casă nouă, e absolut necesar, ca fondul de zidire se nu fie dat imprumut publi-

(Cumpărare de mo ii). Folsindu-se de dreptul seu din §. 51 al statutelor, în 1897, banca a cumpărat dela Kerekes J nos din Balom r o mo ie de 55 j ug re de p m nt. Acest om avusea la 16 locutori de

cului, ci depus în hârtii de pret, pe cari le poti preface în bani în toată bună-vremea, pe când altfel, dacă i-a dat și pe aceștia împrumut ca să capeți ceva percente mai mari, ar trebui apoi să încetezi pe o vreme oare-care darea de împrumuturi, ca să-ți aduni dela public acești bani când ai lipsă de ei.

Rămâne dar că sunt depuse și hârtii de valoare 45.000, cari da, ar putea să fie date împrumut, fructificând mai bine ca în efecte. Dar privitor la acest lucru direcțunea institutului a fost de părere, că nici-odată să nu se dea toți banii împrumut publicului, ci, și dacă aduc percente mai puține, o parte din ei să fie depuși în hârtii de valoare ce se pot numai decât vine și preface în bani. Eată de ce: La institut sunt depunerile spre fructificare peste 700.000 fl. între cari și sume mai mari, ca de 2000 fl., 3—5—10.000 și peste 10.000 fl. Dacă ni-s'ar abzice de-o dată 2—3 astfel de depunerile mari și noi toți banii i-am avea afară la oameni, am fi siliți să înceta poate luni de zile, ori-ce plăți de împrumuturi ce ni-se cer, ca să strîngem suma ce avem a plăti ridicătorilor. Prin asta firește institutul ar suferi în mersul seu regulat, pe când aşa, din resvera de efecte publice, ori-când poți scoate o sumă oare-care spre a te ajutora. De aceea institutul mai bine e să treacă peste cele câteva sute de fl. ce i-ar putea avea mai mult, dar să aibă această folositoare rezervă.

Căci prin această măsură li-se dă chiar *deponenților* o garanță mai bună, că la vreme de lipsă institutul din ale sale proprii mijloace poate replate sumele depuse aci, ceea-ce ridică mult increderea cu care publicul onorează institutul.

Cât pentru datoria de 90.000 fl. reescamptată la »Albina«, a avut și direcțunea și are mereu în vedere să o scadă. Să nu se uite însă, că nainte cu 4 ani această datorie urcase la cifra de 240.000 fl. Atunci Direcțunea singură să speriat de această cifră mare, și prevăzând că acest institut va ajunge odată într'un impas: a hotărît scuturarea acestei stări de lucruri, prin scădere de 30—40.000 pe an (3000 fl. lunar), pe cari i-am și plătit tot cu bani gata, (dând cu atâtă împrumuturi mai puține) și coborind acum datoria deja sub sută de mii.

Suma prezentă a reescamptului nostru este normală, mai ales dacă ținem seamă de acea împregiurare, că, după măsurile luate de Direcțune în acest obiect, întreg creditul de reescampt, în prezent, nu se folosește spre alt scop, decât numai în serviciul depunerilor. Numai atunci adevărată se recurge la acest fel

de credit, când sunt a se replate depunerile mai însemnate, și ne lipsește numărul trebuit.

*
Am schițat aci aceste explicații ale dlui Director al »Ardeleniei«, pentru că ele pot fi un îndreptar de mare folos pentru unele institute simile ori mai mici, cari vor fi căzând în greșelile, de care, prin politica de mai sus, se ferește cu succes institutul »Ardeleana«.

TREBURI ORĂȘENEȘTI

Concetărenii nostri maghiari din Orăștie, vor cu ori-ce preț să iasă cumva »biruitori« față de Sași și Români, în privința cu ședințele politice ale reprezentanței. Indeosebi pe dl primar Acker, fiindcă a admis și condus acele ședințe, ar vrea să-l »pună bine«.

După ce reprezentanța i-a votat dlui primar *încredere deplină*, ei ar dori acum să-i stoarcă un fel de vot de neîncredere dela oficiile mai înalte. Să părându-li-să că »Szászváros« e totuși prea neînsenmat pentru a pregăti prin el »opinia publică« acolo unde le place și cum le place, și-au luat refugiu la »Hunyad« din Deva. În numărul trecut alui »Hunyad« un »Hungaricus« îl atacă cu asprime de original »hungaricus« de cei de dinainte de »Anonymus notarius«, pe dl primar Acker, ne mai slăbindu-l din »grandoman« și doritor de-a ajunge »comes« săsesc și fișpan la Sibiu!..

*
Un mic efect au și avut deja aceste insușiri copilărești, întrucât însuși »fișpanul«, nu cel alusionat viitor la Sibiu, ci cel faptic dela Deva, s'a ridicat din tronul seu și a plecat la — Orăștie!

Fișpanul visiteză odată în an, prin Iunie—Iulie, orașele cu magistrat. Dela regula asta nu s'a abătut. De astă-dată însă, auzind »tipetele« lui »hungaricus« și soții dela Orăștie, a alergat aici deja în 26 Februarie avisat numai prin telefon, sub titlu că-și face »visita canonica« anuală, ce era să aibă loc cu 4—5 luni mai târziu. De fapt a venit că să poată zice, gură 'n gură, o vorbă de »mustare« oarecum, »nepatrioților« conducerii orașului, cari nu să lasă, *majoritatea*, conduși într-o toate de caprijele copiilor resfătuți ai »ideii«, de *minoritatea* aceleiași reprezentanțe.

E ridicul acest neastămpăr și cam... puțin demn de poziția unui grand »representant al guvernului«, să pășască și el în sirul răsăritiilor și adevăraților tulburători ai liniștei și bunei înțelegeri de aici, cari mai puțini fiind, vor totuși cu ori-ce preț să se cocoteze în capul reprezentanței!..

Să vedem, cum ai putea să te numești tu? Fiind că întunecata mărire a nopței încronează fruntea ta palidă, mi săpare că nu ar fi discordant să te numești... Noapte!

Dar dacă iau bine lucrurile în samă, tu ai pérul mai negru de căt Noaptea; trebuie dar să-ți cauți alt nume.

Să zic că tu ești un trandafir roșu ca flacăra focului! Ah! Gurița ta este mai drăgălașe și atrăgătoare de căt purpura trandafirilor!

Și nu e nimic mai natural a gândi, când tu întârzi să vîi la întâlnire, ca aceea: »Pentru ce nu se arată încă, steaua viuă scăldată în albastru!«

Știi bine că privirile tale sunt mai cerești de căt cerul; ar fi să înjosesc privirile ochilor tăi dacă măștă uita la cele mai frumoase stele.

Ah! căt de mare e nedumerirea mea!

Ei bine! pentru că tu ești mai drăgălașe și mai adorabilă decât tot ce este mărești negru al nopții, decât purpura și azurul, pentru că cele mai frumoase lucruri nu-ți seamănă de căt spre a-ți fi umilate, că nu-ți seamănă în destul, nu voiu mai căuta să te numești prin neîndestulătoare numiri.

Să ca tu să porți un nume în adevăr vrednic de perfectiunea ta, un nume așa de peste putință de asemuit ca pérul tău, scumpa mea, ca gurița ta, iubita mea, ca ochii tăi, adorata mea, te voi numi simplu — tu!

C.

Cu o cale rectificăm câteva erori ce s'au strecurat în raportul din numărul nostru trecut, despre »treburile orășenești«.

Din raport, nefiind revizut de autor, prin o sărire la culegere în partea despre ședința a II-a, dela 23 Febr., a fost lăsat afară un pasaj întreg. După cuvintele din urmă ale alineatului prim... Si a condus apoi azi votarea ce alătării a tagădui'o — avea să urmeze:

»Resultatul votării a fost, că majoritatea a primit întocmai propunerea dlui C. Antoni și a colegilor săi săși, dând vot de deplină încredere primarului, pentru ținuta sa în ședințele premergătoare și față de atacurile la care a fost expus din parte maghiară prin foia locală.«

Intregim raportul nostru despre acea ședință prin publicarea aici a acestui rezultat.

Sau strecurat și 2 erori mai mici, una pe coloana primă a paginei a doua, în sirul 34 și 35 din sus, unde e a să cetă »pe lundă« în loc de »pe an«; — alta în sirul 13 din jos în sus a aceleiași coloane, unde e a să cetă »Membrul« Délak (Gerő), în loc de Tokai.

Ceea-ce prin aceasta rectificăm.

Un vapor român scufundat în Marea-Neagră.

O intemplantă mișcătoare a avut loc în săptămâna trecută pe Marea-Neagră.

Vaporul român »Meteor«, care singur ducea posta dela Constantinopol la Constanța, cuprins de o sursă groaznică în mijlocul mării, fiind isbit cu tărie de stânci, și a primit o spătură la provă și apa a umplut desparțimentul lui dinainte, dar nu pătrunse în desparțimentul mașinelor, nici în cel dinapoi; astfel că vasul era sub apă numai pe un sfert din lungimea lui, și era nădejde că va fi scăpat.

Dar Vineri dimineață a început să susțină vîntul tare, și valurile puternice lovind mereu vaporul de stânci, au mărit spăturile; apa a intrat în celelalte desparțimente și vaporul a urmat să se scufunda până la perit sub apă.

Căpitanul Coanda luase toate măsurile de scăpare și a să scăpat personalul, dar mărfurile de pe el, nu le-a putut, nici mașinările, nici nimic. Si erau pe el mărfuri de zeci de mii de floreni.

Statul român susține, prin această scufundare, o perdere de un milion lei! Si, durere, vaporul nici nu era asigurat.

„E prea mult!..

Sub acest titlu »Tribuna« din Sibiu începe și ea să fie nemulțumită de aceea ce judecătoria ungurească face în chestia »Fondului lui Iancu«.

După atâtă »tractare millenară« ce o face dlui L. Albini, acum începe a face supărare și institutului tipografic, editor al »Tribunei«, pe care îl condusese ca »proprietar« dl Albini înainte vreme.

In 28 Febr. judele Gödri dela tribunalul din Sibiu s'a dus la tipografie și i-a luat cu forță cărțile de socotă ce s'au purtat la institut prin 1894, spre a le trimite tribunalului din Alba-Iulia.

Din datele cărților, confrontate cu depunerile dlui Albini, tribunalul, întrucât ele nu conglăsuesc, vrea să-i facă vină dlui Albini, și năcas și nume rău institutului tipografic la care a servit, și pe care îl conduce azi domnii ce părea că găsesc mare placere în a scoroni această chestie penibilă, până au ajuns să se spară aici însăși de urmările ce le-au trăs după sine prin acele scormoniri.

STIRI POLITICE

Visita Regelui Carol în Rusia.

Se telegrafează din Petersburg stirea, că visita M. S. Regelui Carol al României în capitala Rusiei se va face în luna Iunie și anului de față.

Se fac întinse pregătiri, ca manifestația de istorică suvenire, întrevaderea oficerilor ruși și români ce au luat parte la răsboi din 1878 și defilarea lor împreună sub comanda Regelui Carol, — să fie o arătare măreță.

Din Macedonia.

Se știe că guvernul turcesc a recunoscut unele națiuni în Macedonia, dar pe altele nu. Pe unele le părtinește în paguba celoralalte. O face astă tocmăi pentru a hrani ură între acele națiuni, că de nu, întovărindu-se ele laolaltă contra Turcilor, ar avea greu de furcă cu ele.

Le Nord, ziarul intereselor franco-ruse, disputând cu ziarele austro-ungare asupra Macedoniei, spunea însă mai zilele trecute, că astăzi:

„Nu este vorba numai de a chezeșu liberă dezvoltare a limbilor bulgară și serbească, dar și a limbilor română și grecească, pe care cei dela Ballplatz din Viena (ministerul de externe) le place pur și simplu a le sterge din harta imperiului otoman.

Uite, zilele trecute mi-s'a întemplat o istorie foarte neplăcută:

Am căzut de pe cal când mă întorceam dela pădure și mi-am frânt mâna dreaptă.

Dar tocmăi atunci trecea pe acolo doctorul R... și acest om este vrășmașul meu cel mai mare și cel mai neîmpăcat.

Ar fi prea lung să-ți povestesc tot, că de ce; astă numai că i-am jurat o ură pe veci, pentru treizeci de mii de motive pe cari le am, și din cele mai grele.

In scurt, că de pe cal și — fmi rupă mâna dreaptă.

Doctorul R..., care trece din intemplant pe acolo, aleargă și mă duce într-o farmacie vecină.

Îți închipuești mutra pe care o făceam! Pe drum, cu toată grozava mea durere i-am zis:

Pipă-mi pulsul, dar fără să-mi atingă mâna, căci voiu fi silit să o retrag și ar avea o urmare rea...

Doctorul R... nu răspunse nici un cuvânt, dar mă făcu să plătesc scump această ură a mea, arătă că atâtă sinceritate chiar și în strimtorarea în care mă aflam;

El mi-a pus mâna la loc dar... pe dos. Si acum nu mai pot nici să-l pălmuesc!

Cantoiseau.

INIMII.

Te-asemeni cu-o nebună fată
Ce-și plângă mire ideal;
Plutești pe-al gândurilor val,
Si 'n fundul zării 'ti-s'arată

Eternul mal.

Ear' malul este largă tine,
Ci tu nu-l vezi și tot te duci
Si brațele întinzi, s'apuci
Atâta frumuseți divine
Ce sunt năluci.

Serumană inimă, se pare
Că dintr-untă te-ai logodit
Cu-un dor de-apururi nemplinit;
Azi are-un chip și mâne are
Chip osebit.

Că nu-i nimic croit pe placul
Unor statornice dorinți;
Se schimbă gânduri și credinți,
Si-același 'ti rămâne veacul
De suferință.

G. Murnu.

OMUL CU MÂNA RUPTĂ.

Am întâlnit pe Edmond Legault, care îmi zise:

— Omul are vrășmași peste tot, și vrășmași cari răsbună bine când pot!

„In ce privește Macedonia trebuie să se deslege chestiunea recunoașterii și a naționalităților nerecunoscute încă în Turcia!“

„Viitorul Austro-Ungariei!“

Marea revistă engleză „Revista Revisterelor“ publică un însemnat articol despre „Viitorul Austro-Ungariei“.

Scriitorul articoului, un fost diplomat englez, prevede pentru monarhia austro-ungară o revoluție asemănătoare celei de acum 50 de ani, dar mult mai gravă în urmările sale. Aceasta pe cuvântul, că guvernele din Viena și Budapesta nu s-ar putea răzima pe armătă, din cauza deosebirilor mari de neam și de limbă a elementelor ce o compun.

Asta e părerea ce el o primește în urma unei priviri mai îndelungate și adâncite asupra stărilor din această Imperie și a „dragostei“ cu care popoarele ei stau unul lângă altul.

Obiceiuri străine, ne fau nouă rușine.

Orăștie, Febr. v. 1898.

Dle Redactor,

Toate popoarele își au obiceiurile lor prin cari se deosebesc, ca și prin limbă, unele de altele. Nu toate obiceiurile însă sunt și bune din punctul de vedere moral, și astfel în scopul educației popoarelor să păstrează bunele obiceiuri și să scot la iveală, ca un bun (comoară) a respectivului popor, pe când obiceiurile rele și demoralisătoare să delătură ca ceva primejdios chiar vieții poporului.

La poporul nostru, încă aflăm o comoară de bune obiceiuri și este bine ca să le păstrăm ca un bun moștenit dela străbuni, prin care ne deosebim de alte popoare și pe cari datori suntem a le cultiva.

Să observă însă că pe lângă obiceiurile noastre să introducă în sinul poporului și obiceiuri străine. Dacă acestea sunt moralisătoare, nu avem nimică contra introducerii lor, dar când acestea sunt menite a demoraliza, sau chiar a batjocori credința și sentimentul religios al bunilor nostri creștini, datori suntem a ne ridică glasul în contra astorfel de „ânoiri“.

Ca să arăt un exemplu voiu aminti, că în prima zi a sfântului „Post al Păresimilor“, când poporul nostru să apropie cu smerenie de sfînt altar, cercându-și pocăința, niște usurătici din loc imitând obiceiul străin, s-au îmbrăcat în diferite „costume“ și astfel „mascați“ au cutrierat strădele orașului nostru. La acest scandal chiar și străinii mirându-se ziceau: „D-apoi astfel postesc Români vor? Astfel își încep ei Postul Pașilor?“ Ce să zicem noi însă la un atare scandal? Ni-să roșește față și suntem loviți în simțul nostru de creștini și de Români care avem destule obiceiuri frumoase cătă n'avem lipsă să luăm dela străini de cele reale.

Au fost vre-o 15 însă, mai ales tineri, dar și bărbăti căsătoriți printre dênsii.

Ne place să credem că această „produciune“ ce ne-a făcut de rușine, provine numai din usurătatea numișilor și că pe viitor își vor trage mai bine seama și nu vor mai face astfel de scandal, străin de legea noastră.

Îi avem însemnăți pe toți și cu numele. Nu-i publicăm însă de astă-dată spre a fi de risuș celor cuminți, căci credem că și vor vedea greșala — ear de nu, altă-dată le vom lăsa jos masca de pe față și i-om arăta cu degetul ca pe niște sminti ce din oameni în toată forma să mânjesc în potrozul tiganilor și nebatjocoresc credința și bunele noastre obiceiuri străbune.

Un iubitor de bunele vechi moravuri.

De groaza publicului.

Foile din Madrid povestesc un caz de sinucidere a unui redactor dela o mare foaie spaniolă din America. Sunt ciudate cuvintele pentru care redactorul, în o scrisoare ce a lăsat după sine, spune că să omoară.

Nu este lucru mai greu în lumea astă, zice el, decât a redacta o foaie. Dacă apar în gazetă mulți articoli politici, abonații și bagă de vină că-i omoară cu atâta politică; dacă face puțină politică, zice că e o foaie proastă,

banală, plăcitoare. Dacă publică măruntișuri picante, o numesc purtătoare de minciuni, dacă să ferește de acestea, să plâng că n'are curagiul să spună adeverul! Dacă publică glume și anecdote hazlă, zice că e mai curând foaie umoristică ce nu poate fi luată în serios; dacă redactorul înălță din ea umorul, e pedant, cu aere de „sfânt“, acrit. Dacă scrie mulți articli proprii, originali, zice criticii că în locul slabelor producții originale, mai bine ar fi dacă ar da după alte foi lucrurile bune; dacă dă articli din alte foi, e „redactată cu foarfeca!“ Dacă atacă persoane, corporații, e foaie indiscretă, guralivă, acătătoare, o „gazetă-revolver“, dacă nu atacă pe nimeni, e lașă, n'are „convinceri“, e „plătită ca să tacă!“

Dacă apără emancipația, ii sar în cap bărbății, dacă e contra emancipării, ii întorc femeile spatele! Dacă redactorul umblă la biserică, e o „sfântăoaică“, dacă nu, e ateist, care vinește înstrăinarea față de D-zeu în familiile bune. Dacă e om ce cetește mult, e o molie de cărti, un filiste, care n'are simț pentru „vieată“; dacă nu cetește nimic ci numai dă raită printre oameni, e un superficial și lenes! Dacă își plătește regulat cheltuielile folii, e un om ce s'a imbogățit din sudoarea publicului (fiindcă poate plăti), care stoarce putere și inteligență colaboratorilor; dacă nu plătește, e un svindler, ori un nenorocit ce nu-i pricepe măestria, și d'aia nu poate trăi!

Pentru ca toate aceste insulte să le scutur de pe capul meu, încheie desnădăjuitul redactor american, îmi trag un glonț în creer! *

NOUTĂȚI

Întâiul transport de cucuruz. Precum aflăm, Marti viitoare, în 8 Martie n. se va începe împărțirea celui dintâi transport de cucuruz, 5 vagoane, ce sosește pe atunci la gara Orăștiei și a Șibotului, pentru comunele Romos, Romoșel, Orăștioara și Șibot.

Ce se ține de celelalte comune ce s'au înștiințat pentru cumpărare, li-se face cunoscut, că în toată săptămâna vor sosi câte 5 vagoane, care vor fi împărțite în sirul în care cumpărătorii s'au înștiințat.

Pivitor la măsură și preț, să dă de știre, că măsura (ferdela) de 20 litri să dă pe astăptare de 6—7 luni, cu 1 fl. 20 cr., în care sunt socotite toate cheltuielile aducerii și ostenelele, până în toamnă. În zilele din urmă cucuruzul s'a scumpit și să scumpesc mereu. Cucuruzul ce pentru acest preț să dă, e uscat, sănătos și vînturat.

Obligațiile, în urma înțelegerei luate de întreprinzători între sine zilele acestea, nu se fac cu cavenți, ci *in solidum*, căte un grup de 5—10 cumpărători stând toți pentru unul și unul pentru toți, buni.

Di George Coșbuc, iubitul poet, să afle cătăvina vreme bolnav în București. O boală grea de rinichi l'a pus la pat. Dar în zilele din urmă, spre bucuria tuturor Românilor ce-l prețuiesc după adeverata sa valoare, poetul să aflat mai bine, trecând peste greul boalei

Așentarea la Orăștie, jinută în 1, 2 și 3 Martie, a avut următorul sfîrșit: Din 230 flăcăi din clasa I, au fost așențați 87; din 149 de cl. II, s'au așențat 16; din 125 de clasa a III-a, s'au așențat 36, de toți din 504 datori a să supune așențării, s'au recrutat 139, adecă 21%. Anul trecut au luat 48%.

O frumoasă fundație în Abrud. Reșoșatul avocat *Iosif Crisan*, din Abrud, a lăsat prin testament toată averea sa (afară de 500 fl. din cametele căror să se servească parastase pentru dênsul an de an), ca fundație, din care să se ajuture tinerei familii *Crisan* și *Boer* la școli. Venitul după averea lăsată urcă la 1300 fl. pe an. Când n'ar mai fi urmări din aceste două familii, averea să se întrebuneze ce fond pentru ridicarea unui gimnasiu român gr.-cat. în Abrud. Urmășii acestor familii însă, rânduște testatorul, numai atunci și până atunci să primească ajutoare din fundația lui, până să vor ținea de națunea și biserică românească.

Moarte. Di Dr. St. Erdélyi și d-na Victoria n. Bárdosy, au indurat o grea suferință prin incetarea din viață a lui *Sabin Bárdosy*, proprietar din Băiță, care după grele suferințe a reșoșat în Domnul la 1 Martie n. a. c., ca bun creștin, în etate de 32 ani, la Orăștie. Înmormântarea i-a fost în 3 Martie. Trimitem întrăstări familiilor condoleante noastre.

Schimb de visite între oficeri austriaci și români. În 9 Februarie a fost în Ploiești o petrecere a corpului oficerilor români de acolo. Au fost invitați și oficerii armatei din Brașov, cari s'au și dus în număr frumos la petrecerea Românilor. Primirea ce s'a făcut oficerilor austriaci a fost foarte caldă, strălucită chiar, și oficerii brașoveni, ca să aibă prilegiu a se revanță, arangiază la 12 Martie și ei o petrecere, la care au invitat pe oficerii români din Ploiești. Vor veni 12—14 însă. Oficerii brașoveni au gând să-i primească în chip măret pe vecinii români. Să va da în onoarea lor un mare banchet și seara vor lucea la serata cu joc. În ziua următoare sărbători anume în onoarea oficerilor români și prânz comun.

DI DR. AUGUST DRĂGHICI. ce să stabilise ca medic în Deva, fratele d-lui Petru Drăghici, protopretor la Seliște (l. Sibiului), a fost ales Dumineca trecută, de medic cercual la Rășinari (comit. Sibiului). Di Drăghici a fost ales unanim, Rășinărenii să pot felicită că dobândesc un medic bun și iubit de toți căi il cunosc.

Comptabil la „Corvineana“ în Hunedoara, în urma concursului publicat, a fost ales dl *Vasile Osvadă*, fost comptabil la „Steaua“ în Petrovăslo. Di Osvadă și-a ocupat postul Marti în 1 Martie n. c. Di *Nicolae Macrea*, comptabilul de până aci al institutului, ales fiind comptabil la „Concordia“ în Sibiul, trece la acel institut.

Podul lui Traian renoit. Un nou pod peste Dunăre se va ridica între România și Serbia la Turnu-Severin. S'a încheiat un contract între România și Serbia. România va ridica podul, iar Serbia va clădi o linie ferată pe Valea Timocului, legând Cladova cu Nisul, pentru ca podul să stea în legătură cu căile ferate europene. Podul se va zidi tocmai pe locul unde odinioară era așezat istoricul pod al lui Traian. Cățiva ingineri, trimiși de statul român, au constatat, că stîlpii podului lui Traian sunt destul de puternici, pentru a ținea nouul pod. Trei statui, în mărime naturală, vor împodobi nouul pod: una a marcelui Traian, alta a Regelui Carol, a treia a Regelui Alexandru al Serbiei.

Biblioteca parochială gr.-or. din Deva, de către organizația și modern aranjată, pre-cum ni-se împărăște, crește în chip îmbucurător. Onorata „Academie-Română“ din București a dăruit acestei biblioteci căte un exemplar din operele editate de ea. Zilele acestea au și sosit la adresa comitetului parochial din Deva opurile, în valoare de peste 500 fl. Comitetul parochial, întrunit în sedință a primit vestea frumosului dar, cu mare insuflare și aplause la adresa înalței corporațiuni.

Numărul cetitorilor la bibliotecă încă se înmulțește zi de zi; azi sunt deja înscrise 150 de persoane, mai ales tineret.

Pentru „Cartea de aur“ a parohiei, încă s'au strîns deja 95 fl.

D-zeu ajute la și mai mult.

Voinicie patriotică în Brad. Din părțile Bradului se scrie, ziarului „T. R.“ următoare: Intr-o Joe mă duc la târgul Bradului. În strîmtea piață a acestui oraș era sfără mare Un gendarm alătura de un plăies dela comună mergând dela șatră la șatră confisca dela „Grecoițe“ (femeile ce vând în șatră) toate panglicele tricolore române. Ba, voinesul gendarm merge și în dugheana *Fidanului* de unde cumpărășă grecoițele frumoasele pantlici — și confisca și de aici întreg depozitul spusenilor marelui gendarm salvator al patriei că atari pantlici nu e ertat să se vândă. Ear în alta Joe — fata unui *Rutean* a trebuit să-și arunce din păr pantlica tricoloră. O să ne așteptăm ca ministrul nostru de externe se vestească în întreagă Europa, că aici la noi în Ungaria — pantlice tricolore române sunt oprite și în comerț, și anatemisate ca unele, cari scot ochii gendarmilor maghiari. Pre-cum se vede nu numai că noi români suntem un pericol pentru patriă, ci și vestimentele noastre, și chiar pantlicele ce le pun fetițele 'n păr. Halal! de libertate ungurească.

Societatea română de consum în Hălmagiu. Ne bucurăm din inimă de căte ori auzim despre înființarea colo ori colo a unei noi însoțiri economice ori culturale românești. Si acum ear avem un atare priilegiu. Inteligința română din Hălmagiu, la stârnița harnicului protopop gr.-or. *Ioan Groza*, a hotărît și a și făcut primii pași pentru înființarea unei „Societăți românești de consum“, pe acțiuni. S'au subscris deja 200 acțiuni de căte 100 fl. și subscrizerile să urmează. Să le ajute D-zeu!

Englezii printre noi. Una din cele dințai societăți de cumpărăt băi de aur, „Explorator Compagny“ din Londra, cumpără în timpul mai nou băi de aur în Ardeal. În comitatul nostru a cumpărăt la *Criștor* (lângă Brad) băile Cireata, Valea-Arieșului, St. George Paltin, etc.

Notiță Literară.

„De toate“, nuvele de *Virgil Onițiu*, au apărut la Brașov. E un volum ce face onoare producției literare ardelenă. Di Onițiu a câștigat simpatia celor ce urmăresc publicațiile literare dela noi, deoare prin nuvele ce publică în „Foile Ilustrată“ redactată de Dr. D. P. Barcian în Sibiul pe la 1890, și în „Tribuna“ de prin aceiași an, unde fusese scos la veală ca un tiner (pe atunci pare-ni-să încă student universitar) scriitor de care să leagă frumoase speranțe, apoi prin „Vatra“ din București. Azi di Onițiu răspunde acelor speranțe prin publicarea unui volum, care întrădevăr e o poadoabă a literaturii noastre, atât ca cuprins, ca tendență, cât și ca limbă dulce, curgătoare.

Fiecare familie inteligență română, să-și țină de mândrie a ei a-și împodobi masa cu volumul d-lui V. Onițiu. A să cere la librăriile române din Brașov sau Sibiul.

„Moda Ilustrată“ ce apare în București de vreo jumătate de an, cu preț de sase florini pe an, e din ce în ce mai bună, mai plăcută, mai vrednică să o aibă familiile române. Atât tipurile de haine pentru dame cât și cuprinsul literar, bogat și ales: nuvele, poezii, un roman, sentințe, îndrumări pentru casă, etc. etc. sunt de tot plăcute, făcând foaia tot mai iubită celor ce o au. A se cere la București (Pasajul Macă).

AMICITIE — DISTRACTIE

Dorului... Ha, ha, ha! Apoi să nu pufnesti de ră astfel de „declarații publice“, ca cea alui „Caesar II“ din foaia trecută? Si se nu-ți fie ciudă? Ai putea să credi că spuse aceluia domn, că pentru „o lume“ nu pentru o fată, tot nu s-ar putea sfârși cu mine?...

Kurur... Reîntrs „din teri streine“, te salută din departări cu bine... *Doră*

FEL DE FEL

Amicii se împart în trei feluri: în amici pe cari îi iubim, în amici pe cari îi suferim și în amici pe cari îi desprețuim. Cei dințai se numără în uniuni, cei de al doilea se numără în zecimi, iar cei de al treilea în sutimi.

La menagerie. Păcală și Tândălă trec înaintea cuștii leilor. Deodată Tândălă strănușă cu sgomot:

— Dar ce, ești nebun? și zise Păcală. O să sperii leii!

POSTA REDACTIEI.

D. E. S. în B. Mare mulțumită. Credeam că ne-ai uitat cu totul. Ne-a făcut o plăcută suprindere.

Dr. I. B. în V. Nu vor sta lucrurile chiar așa de trist. DT.A pare că portii ochelari prea negri... Osentește odată până la noi să „băsăduim“ nitel și cred că te duci cu ochelari mai

Poleire

**de
lemn de stejar și de nuc
în oleiu,**

precum și ori-ce fel de poleire de mobile sau lucruri de alt lemn, în case ori biserici, — primește să îndeplinească pe lângă cele mai bune învoiri, făgăduind lucru deplin mulțumitor și cu prețuri moderate,

Emil Andrae,

(316) 1—3 Poleitor și Lackier
în Orăstie (Str. Ferarilor)

**Prăvălia de
Specerie, Sticlărie și Portelan
a firmei**

C. Wallepagi

din Orăstie (în piața principală), cu un mic deposit de mărfuri,

să poate cumpăra îndată!

Localitățile întreprinderii constau din:
1 local mare de prăvălie cu vitrină și Magazin.

1 mare magazin în casă.

1 pivniță mare în casă.

1 pod mare, cu trei etajere.

Chiria anuală 350 fl. v. a.

„ARDELEANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMÍ, SOCIETATE PE ACTII IN ORĂSTIE.

Concurență publică.

Institutul nostru dorește a ridica în anul acesta o zidire nouă pe reabilitarea sa din Strada Tîrgului din loc.

Pentru predarea zidirii contemplate în întreprindere pe lângă o sumă pașală, prin aceasta se oferă concurență publică cu termin până la 30 Martie st. n 1898.

Planul de zidire, preliminarul de spese, precum și condițiile de licitare și contract, pot fi luate în privire cu începere de astăzi în bioului institutului nostru în orele regulate de gestiune.

Preliminarul speselor se urcă la **38.900 fl. v. a.**

Cei-ce doresc a reflecta la această întreprindere, sunt poftiți a-și înainta până la terminul sus indicat ofertele lor, instruite în conformitate cu condițiile de licitare.

Licitare verbală nu se va ține.

Deschiderea ofertelor intrate va urma în bioul directorului executiv în 31 Martie 1898, la 10 ore înainte de ameaza care' deciderea asupra primirii acelora, în cea mai de-aproape ședință a direcției.

Orăstie, la 25 Februarie 1898.

Direcționea.

**Cojocar nou, Român,
în Sebeșul-Săesc.**

Subserisul îmi iau voe a aduce la cunoștință tuturor fraților tărani din **Sebes și jur**, precum și din **Orăstie și jur**, că mi-am deschis

cojocăria mea proprie

și mă îmbiiu să fac ori-ce lucru ce să ține de această măestrie, ori-cât de fin, în vreme scurtă, trainic și cu preturi creștinești, frătești!

Lucrătoarea îmi este în casa părintească, în **Sebeșul-săesc**, Strada Boboșestilor, Nr. 22.

Mă rog să fiu căutat în număr mare, făgăduind lucru bun și frumos.

(315) 2—3 **Petru Opincariu,**
măestru cojocar în Sebeșul-săesc.

Păziți-vă sănătatea!

Tuturor celor ce suferă de boale de piept, de boală de apă, de mistuire neregulată, dureri de stomac, de reumatism, gutural și alte boale lăuntrice, apoi pentru boala de copii se recomandă cu multă căldură

Medicamentele Kneippiane

pregătite strict după îndrumările celebrului S. Kneipp, și întrebuițate cu cel mai mare succes de mii de bolnavi.

Se pot căpăta de-adreptul sau prin postă dela farmacia lui **Dr. Tullus Schopper** în Oravița (Krassó-Szörény m.).

Catalogul tuturor medicamentelor (leacurilor) cu prețurile lor, se trimite, la cerere, ori-cui gratis și franco din numita apotecă!

(281) 9—10

Deposit de lemn tăiate pentru lucru.

Am onoare a aduce la cunoștință on. public, că am deschis în Drumul terii Nr. 82, în casa unde s-au extradat pasapoartele, un deposit pentru tot felul de **lemn de lucru, scânduri, lati, și bârne de edificat** cu cele mai moderate prețuri.

(312) 2—4
Rog deci onoratul public pentru binevoitorul seu sprinț.

Cu toată stima
Adolf Feigenbaum.

Baie de aburi, basen și vane, în Orăstie

= Strada Ferăriei 8. =

Proprietatea d-lui S. Birthler.

**Încălzire centrală! Cea mai mare eleganță și comoditate!
Cea mai mare curătenie! Arangiament pentru toate trebuințele!**

Preturi ieftine!

În baie se întrebuițează numai apă de riu stricurată!

Toate conductele (aparatele), pentru a fi asigurate contra ruginei, sunt făcute din aramă roșie! Fiecare vană e provizată și cu un **douche!**

PREȚURILE BĂLOR:

Abonament pentru 12 băi de abur . 5 fl.

Abonament pentru 12 băi de vană . 4 fl.

În fiecare Duminecă baie comună de basen, à 25 or. de persoană.

Ordinea de soaldat, în baia de aburi:

LUNI:

Domni.

MARTI:

Dame.

MERCURI:

Domni.

JOI:

Dame.

VINERI:

Dame.

SÂMBĂTĂ:

Domni.

DUMINECĂ a. m.:

Domni.

DUMINECA d. a.: baie comună.

Baia de vane stă la dispoziție atât pentru domni cât și pentru dame, în toate zilele.

Bilete și cărți de abonament se pot căpăta în **însuși localul băii** (Strada Ferăriei 8.), apoi în **tipografia fraților Schuller**, în prăvălia domnului **F. F. Widmann** și în cofetăria lui **J. Eisenburger**.

Onoratul public este respectuos rugat prin aceasta, a onora baia mea prin întrebuițare numeroasă.

(263) 10—26

Cu toată stima:

S. BIRTHLER.

„CASSA DE PĂSTRARE ÎN MERCUREA“

SOCIETATE PE ACTII

Primește depunerile spre fructificare sub următoarele condiții:

1. Depunerile făcute de particulari cu anunț de 30 zile cu **5%**.

2. Depunerile făcute de particulari cu anunț de 3 luni cu **5 1/2%**.

3. Depunerile făcute de biserici, școale, corporații culturale, ori cu scop de binefacere cu **6%**.

Permitând starea cassei, depunerile se replătesc îndată și fără anunțare.

Contribuția erarială pentru sumele depuse se plătește prin societate.

Regulamentul special pentru depunerile, la cerere se trimite ori-cui gratuit.

Depunerile, ridicările și anunțările se pot face și prin postă și se rezolvă cu reîntoarcere ei.

(291) 4—

DIRECȚIUNEA

„Cassei de păstrare în Mercurea“

SOCIETATE PE ACTII